

Fördjupad granskning

Utlandsresor

Kommunstyrelsen, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden.

Stadsrevisionen i Malmö stad

Namn på granskningen: Utlandsresor
Diarienummer: SR-2019-67

Granskningsansvariga

Styrgrupp KS ur revisorskollegiet: Kent Andersson (sammankallande), Per Lilja, Pia Landgren, Åke Christiansson, Marie Granlund.

Sakkunniga från revisionskontoret: Richard Magnusson (projektledare), Fredrik Edler.

Kvalitetsgranskare: Ann-Mari Ek, revisionsdirektör.

Sakkunniga revisorer har prövat sitt oberoende med mera i enlighet med Skyrev:s rekommendation och inte funnit något hinder mot att utföra granskningen.

1	SAMMANFATTNING	4
1.1	REKOMMENDATIONER.....	4
2	GRANSKNINGENS UTGÅNGSPUNKTER	5
2.1	BAKGRUND	5
2.2	SYFTE OCH REVISIONSFRÅGOR	5
2.3	REVISIONSKRITERIER	5
2.4	METOD	6
2.5	AVGRÄNSNINGAR	7
3	FAKTA OM GRANSKADE UTLANDSRESOR.....	7
4	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	8
4.1	NÄMNDENS EGNA BESTÄMMELSER/RIKTLINJER.....	9
4.2	POLICYS OCH RIKTLINJER I MALMÖ STAD	13
4.3	SKATTERÄTTSLIGA BESTÄMMELSER.....	13
5	SLUTSATS	15
6	BILAGOR	16

1 Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna har baserat på sin riskanalys beslutat att under 2019 granska utlandsresor vid ett urval av nämnder.

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden/styrelsen säkerställer att anställda och förtroendevalda följer rättspraxis och styrdokument vid utlandsresor och om nämndens/styrelsens interna kontroll av detta är tillräcklig.

Den sammanfattande bedömningen är att **kommunstyrelsen** säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta är tillräcklig. Bedömningen baseras på att relativt få avvikelser konstaterats i stickproven.

Den sammanfattande bedömningen är att **miljönämnden** säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta är tillräcklig. Bedömningen baseras på att relativt få avvikelser konstaterats i stickproven.

Den sammanfattande bedömningen är att **grundskolenämnden** i huvudsak säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta i huvudsak är tillräcklig. Bedömningen baseras på att ett flertal avvikelser konstaterats i stickproven beträffande beslutsattest till följd av felaktig intern information; den felaktiga informationen har tagits bort. Avvikelser har även konstaterats beträffande inlämning av reseräkning.

Den sammanfattande bedömningen är att **gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden** i huvudsak säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta i huvudsak är tillräcklig. Bedömningen baseras på att ett flertal avvikelser konstaterats i stickproven beträffande inlämning av reseräkning.

Granskningen bygger dels på dokumentstudier och frågor via epost och telefon, dels på stickprovskontroll av fem utlandsresor per nämnd/styrelse under perioden 190101-190831, d.v.s. totalt 20 utlandsresor.

1.1 Rekommendationer

Kommunstyrelsen rekommenderas att:

- föreslå att Malmö stads nya resepolicy omfattar krav på att reseräkning ska inlämnas efter avslutad tjänsteresa.

Grundskolenämnden rekommenderas att:

- säkerställa att utgifter för utlandsresor beslutsattesteras av rätt personer.
- säkerställa att resenärer lämnar in reseräkning efter avslutad resa.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rekommenderas att:

- i delegationsordningen specificera vem (t.ex. funktion/chef) som fattar resebeslut.
- säkerställa att resenärer lämnar in reseräkning efter avslutad resa.

Miljönämnden rekommenderas att:

- se över hur rutiner för extern representation tillämpas.

2 Granskningens utgångspunkter

2.1 Bakgrund

Det är från förtroendesynpunkt viktigt att skattelagstiftningens krav och Malmö stads alkoholpolicy följs i samband med resor. Malmö stad betalar t.ex. inte för alkohol i samband med intern representation och enligt rättspraxis bör konferens-tiden uppgå till minst sex timmar per dag vid heldagskonferens.

De förtroendevalda revisorerna har baserat på sin riskanalys beslutat att under 2019 granska utlandsresor vid ett urval av nämnder.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden/styrelsen säkerställer att anställda och förtroendevalda följer rättspraxis och styrdokument vid utlandsresor och om nämndens/styrelsens interna kontroll av detta är tillräcklig.

Syftet har brutits ned i följande revisionsfrågor:

1. Nämndens egna bestämmelser/riktlinjer

- Beslutas utlandsresor i enlighet med delegationsordningen?
- Prövas att ändamålet med utlandsresan är i enlighet med nämndens verksamhet, och följs ändamålsenligheten upp efter avslutad resa samt rapporteras till ledning/nämnd?
- Säkerställer nämnden/styrelsen att reseutgifter beslutsattesteras av rätt person och med tillräcklig intern kontroll? Vidtas åtgärder vid brister?

2. Policys och riktlinjer i Malmö stad

- Säkerställer nämnden/styrelsen att Malmö stads alkoholpolicy följs vid utlandsresor?

3. Skatterättsliga bestämmelser

- Säkerställer nämnden/styrelsen att lag och rättspraxis följs vid utlandsresor?

2.3 Revisionskriterier

Till revisionsfrågorna kopplas revisionskriterier som hämtas från följande källor:

- Kommunallagen (2017:725). Kap 6 § 6: Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer

som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

- Reglemente för intern kontroll i Malmö stad (utdrag): Nämnder och bolagsstyrelser har det yttersta ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig inom dess ansvarsområden och ska se till att det finns en organisering och ett systematiskt arbetssätt som säkerställer en god intern kontroll.
- Policy för alkohol vid representation i Malmö stad (KF 2017-06-16).
- Malmö stads resepolicy (KF 2010-12-20) inkl. riktlinjer.
- Malmö stads ekonomihandbok, avsnitt 4.2 Krav på verifikation.
- Skatteverket Rättslig vägledning 2019 Studie- och konferensresor inkl. rättspraxis (bl.a. RÅ 1983 1:78 I och II).
- Skatteverkets allmänna råd om avdrag för representation m.m. (SKV A 2017:26).
- Inkomstskattelag (1999:1229) 11 och 12 kap. (om förmån av tjänst).

2.4 Metod

För att svara på revisionsfrågorna och göra de bedömningar som framgår av syftet genomförs dessa aktiviteter:

- **dokumentstudier** av lagstiftning, regler och riktlinjer kring utlandsresor.
- **frågor** via e-post och telefon till tjänstepersoner på berörda förvaltningar.
- **stickprovskontroller** av utlandsresor på berörda förvaltningar under perioden januari - augusti 2019 (5 utlandsresor per styrelse/nämnd). Stickproven har kontrollerats mot bl.a. följande i ”Policy för alkohol vid representation i Malmö stad” samt rättspraxis:
 - Alkohol i samband med representation. Vid intern representation¹ serveras inte alkohol som bekostas av arbetsgivaren. Vid extern representation ska måttfullhet iakttagas vid servering av vin eller öl. Starksprit serveras inte.
 - Hur stor del effektivt arbete resan måste innehålla. En viktig omständighet för den skattemässiga bedömningen är den tidsmässiga fördelningen mellan studier, konferens och andra aktiviteter under resan. Resan måste innehålla en inte oväsentlig del effektivt arbete. Som en tumregel brukar sägas att studierna eller konferenstiden bör uppgå till minst sex timmar per dag. Under en vecka bör den effektiva studie- eller konferenstiden omfatta minst 30 timmar jämnt fördelade under veckan.

Respektive förvaltning har getts möjlighet att faktagranska rapporten.

¹ Intern representationen avser möten med förtroendevalda eller medarbetare i Malmö stad eller till av Malmö stad helägt bolag. Representationen avser t.ex. internutbildning, konferenser, personalsammankomster, arbetsluncher och olika typer av möten med personal eller förtroendevalda.

2.5 Avgränsningar

Granskningen avgränsas till att avse utlandsresor under perioden januari-augusti 2019 vid kommunstyrelsen, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden.

3 Fakta om granskade utlandsresor

Kommunstyrelsen och de tre granskade nämnderna uppger att de har haft följande antal utlandsresor respektive kostnader för utlandsresor under granskningsperioden 190101-190831 (flyg/tåg, boende, traktamente/utlägg, ev. representation):

Tabell 1 Antal utlandsresor och kostnader 190101-190831

Styrelse/nämnd	Antal resor	Kostnad tkr
KS	134	1 037 (exkl. traktamenten)
GrN	110	1 987
GVN	8	561
MN	35	250

I denna granskning har fem utlandsresor per nämnd/styrelse stickprovsgranskats, vilket totalt blir 20 resor. I Tabell 4 på sid 16 framgår de 20 granskade utlandsresorna i sammanfattning (nämnd, destination, syfte, kostnad i svenska kronor, antal resande). Inga utlandsresor har gjorts av förtroendevalda vid de tre granskade nämnderna 190101-190831. I stickproven för kommunstyrelsen ingår en förtroendevald resenär.

4 Resultat av granskningen

Av tabellerna nedan framgår bedömningar och avvikelser som bl.a. baseras på de fem stickprovsgranskade utlandsresorna för respektive nämnd/styrelse.

- = Tillräckligt
- = Inte helt tillräckligt
- = Inte tillräckligt

Tabell 2 Bedömningar i stickprovsgranskning

Stickprovskontroll	KS	GrN	GVN	MN
Beslut				
Resans ändamål				
Program el motsv.				
Beslutsattest				
Alkoholpolicy				
Rättspraxis				
Reseräkning				

Tabell 3 Avvikelser i stickprovsgranskning

Stickprovskontroll	KS	GrN	GVN	MN
Beslut	0	0	0	2
Resans ändamål	0	0	0	4
Program el motsv.	0	0	0	0
Beslutsattest	1	14	2	1
Alkoholpolicy	0	0	0	0
Rättspraxis	0	0	0	1
Reseräkning	1	5	7	1
Totalt antal stickprov	5	5	5	5
Totalt antal resande*	9	12	10	6

* Avser enbart anställda vid förvaltningen, samt i ett fall förtroendevald.

4.1 Nämndens egna bestämmelser/riktlinjer

Beslutas utlandsresor i enlighet med delegationsordningen?

Ja. Några avvikelser i stickproven finns beträffande miljönämnden.

4.1.1 *Bedömning*

Bedömningen är att kommunstyrelsen, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden säkerställer att utlandsresor beslutas i enlighet med delegationsordningen.

Bedömningen baseras på att inga avvikelser konstaterats i stickproven för kommunstyrelsen, grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Miljönämndens två avvikelser kommenteras nedan.

4.1.2 *Rekommendationer*

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rekommenderas att:

- i delegationsordningen specificera vem (t.ex. funktion/chef) som fattar resebeslut.

4.1.3 *lakttagelser*

Det är bara miljönämnden som specifikt reglerar utlandsresor i sin delegationsordning; regleringen avser såväl förtroendevalda som anställda. Kommunstyrelsens och grundskolenämndens delegationsordningar reglerar resor, kurser och konferenser för förtroendevalda. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens delegationsordning reglerar enbart elevresor; delegat anges vara ”handläggare på gymnasieskola”. I de fall delegationsordningarna inte reglerar resor för anställda gäller att överordnad chef beslutar om resor. Se vidare i Tabell 5 på sid 17.

Miljönämnden har skriftlig ansökan om utlandsresa via den s.k. resplanen² i Malmö stads personalsystem HRutan. Grundskolenämnden har sedan 190502 skriftliga blanketter³ för tjänsteresa utanför Norden resp. Europa. Kommunstyrelsen och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har inga rutiner för skriftlig reseansökan. Se vidare i Tabell 6 på sid 17.

² Observera att till följd av leverantörsbyte har Malmö stads rutiner för resplan ändrats fr.o.m. 190902, d.v.s. efter granskningsperioden 190101-190831.

³ En blankett för resa utanför Norden, inom Europa: underskrift utb.chef + budgetansv. chef. En blankett för resa utanför Europa: underskrift förv.dir. + utb.chef + budgetansv. chef.

Kommentarer till utlandsresor i Tabell 3 på sid 8 som inte beslutats i enlighet med delegationsordningen:

- MN:s 2 utlandsresor där beslut inte fattats i enlighet med delegationsordningen avser två s.k. resplaner⁴ för resor utanför Norden som skrivits under av enhetschefer. I dessa två fall borde även förvaltningschefen ha skrivit under, eftersom denna är delegerad att besluta enligt delegationsordningen. De två avvikelserna har även konstaterats av miljönämnden vid uppföljning av dess interna kontrollplan⁵ per 190831. Enligt uppföljningen har avvikelserna rapporterats till respektive chef och resenär. Vidare uppges att förvaltningens samtliga chefer har informerats om rutinen och bristerna av följsamheten, samt att en ytterligare granskning kommer att göras före årsskiftet.

Prövas att ändamålet med utlandsresan är i enlighet med nämndens verksamhet, och följs ändamålsenligheten upp efter avslutad resa samt rapporteras till ledning/nämnd?

Ja. Några avvikelser i stickproven finns beträffande miljönämnden. Formell rapportering till ledning/nämnd görs bara vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

4.1.4 Bedömning

Bedömningen är att kommunstyrelsen, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden säkerställer att provning sker av att utlandsresors ändamål är i enlighet med nämndens/styrelsens verksamhet.

Bedömningen är vidare att ändamålsenligheten efter avslutad utlandsresa vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden följs upp och rapporteras till nämnden. För kommunstyrelsen, grundskolenämnden och miljönämnden är bedömningen att ändamålsenligheten efter avslutad utlandsresa följs upp, men rapporteras inte formellt till ledning/nämnd.

Bedömningen baseras dels på att inga avvikelser konstaterats i stickproven för kommunstyrelsen, grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, dels på de svar som lämnats på frågor om ändamålsprovning m.m. Miljönämndens fyra avvikelser i stickproven kommenteras nedan.

⁴ En resplan, som i princip ser ut som en reseräkning, registreras före resan. Efter resan omvandlas resplanen till reseräkning.

⁵ Enligt miljönämndens riskanalys: Risk att delegationsordningen för resor utanför Norden ej följs på grund av dålig kunskap om delegationsordningen vilket kan leda till att förtroendet skadas.

4.1.5 *lakttagelser*

Miljönämnden och grundskolenämnden⁶ prövar ändamålet med utlandsresor genom skriftlig ansökan; före 190502 gjordes vid grundskolenämnden muntlig ansökan för alla utlandsresor. Miljönämnden använder den s.k. resplanen i HRutan: före resa ska resplan för utlandsresor alltid skrivas ut och skrivas under av närmaste chef och förvaltningschef. Efter hemkomst omvandlas resplanen till en reseräkning.

Vid kommunstyrelsen och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden prövas utlandsresors ändamål muntligt.

Uppföljning av ändamålsenligheten efter avslutad resa hanteras på olika sätt av de fyra granskade nämnderna/styrelsen. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden följer bl.a. upp utlandsresorna genom att förvaltningens kvalitetsavdelning begär in underlag på samtliga utlandsresor som gjorts under året för att rapportera detta till nämnden⁷. Kommunstyrelsen och de två andra granskade nämnderna gör en mer informell uppföljning av ändamålsenligheten, bl.a. genom uppföljning vid arbetsplatsträff (APT) eller i samband med rapportering inom ramen för projekt. Se vidare i Tabell 7 på sid 18.

Kommentarer till utlandsresor i Tabell 3 på sid 8 vars prövning av ändamålsenlighet visar avvikelser:

- MN:s 4 avvikelser betr. ändamålsprövning av utlandsresor handlar om att resplanen enbart undertecknats av närmaste chef alternativt förvaltningschef. Enligt miljönämndens rutin ska båda skriva under resplanen.

Säkerställer nämnden/styrelsen att reseutgifter beslutsattesteras av rätt person och med tillräcklig intern kontroll?

Ja, med undantag för att stickproven för grundskolenämnden visar flera avvikelser som till övervägande del beror på felaktig intern information om beslutsattest av utgifter för resor.

4.1.6 *Bedömning*

Bedömningen är att kommunstyrelsen och miljönämnden säkerställer att utlandsresor beslutsattesteras i enlighet med attestinstruktion. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedöms i huvudsak säkerställa att utlandsresor beslutsattesteras i enlighet med attestinstruktion. Grundskolenämnden har till följd av felaktig information på förvaltningens sidor på Malmö stads intranät KomIn inte säkerställt att utlandsresor beslutsattestats i enlighet med nämndens attestinstruktion.

⁶ Betr. GRN gäller skriftlig ansökan enbart resor utanför Norden.

⁷ Görs i dokumentet ”Redovisning internationellt arbete”.

Bedömningen baseras på att få avvikelser konstaterats i stickproven för kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden respektive ett flertal avvikelser beträffande grundskolenämnden. Avvikelserna kommenteras nedan.

4.1.7 Rekommendationer

Grundskolenämnden rekommenderas att:

- säkerställa att utgifter för utlandsresor beslutsattesteras av rätt personer

4.1.8 Iakttagelser

Malmö stads attestreglemente och nämndens attestinstruktion ska följas. Kommunallagen (2017:725) kap 6 § 6: ”Nämnderna ska [...] se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.”

Enligt Malmö stads ekonomihandbok avsnitt 4.2 gäller vid ersättning för utlägg som anställda har gjort för arbetsgivarens räkning att originalkvitton som styrker utläggerna måste bifogas verifikationen.

Grundskolenämndens och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens attestinstruktioner reglerar specifikt utlandsresor. Miljönämndens attestinstruktion har ingen specifik reglering kring utlandsresor, detsamma gäller för kommunstyrelsen. Se vidare i Tabell 8 på sid 19.

Kommentarer till utlandsresor i Tabell 3 på sid 8 med avvikelser som rör beslutsattest:

- KS avvikelse avser utlägg för hotell på 1 247 kr som till följd av fel i kommunikation ersatts två gånger (via reseräkning och redovisning personligt utlägg). Enligt uppgift har detta korrigerats genom löneavdrag.
- GrN:s 14 avvikelser avser huvudsakligen två resor och uppges till övervägande del bero på felaktig intern information om beslutsattest av resor. I slutet av juni 2019 upptäckte grundskoleförvaltningen att det på deras sidor på Malmö stads intranät KomIn stod att närmaste chef beslutsattesterar utgifter för resor inom Europa. Enligt nämndens attestinstruktion är det avdelningschef/utbildningschef som har beslutsattest rätt för utgifter som avser resor inom Europa (men utanför Norden). Av denna anledning har enhetschefer felaktigt beslutsattesterat 8 fakturor och 4 reseräkningar som ingår i stickproven. Den felaktiga informationen har tagits bort. De resterande två avvikelserna avser ett öresundstågkvitto som saknas resp. kvitton till en reseräkning som kopierats så att beloppen inte framgår.
- GVN:s två avvikelser avser 1) en faktura för utlandsresa utanför Europa, beslutsattesterad av en rektor; enligt nämndens attestinstruktion ska direktören beslutsattesterar utgifter för resor utanför Europa, och 2) en resa som köpts från resebyrå som inte är ramavtalad av vare sig Malmö stad eller nämnden; ingen direktupphandlingsdokumentation finns för detta inköp.
- MN:s avvikelse avser ett (förlorat) taxikvitto som inte bifogats en reseräkning.

4.2 Polycys och riktlinjer i Malmö stad

Säkerställer nämnden/styrelsen att Malmö stads alkoholpolicy följs vid utlandsresor?

Ja.

4.2.1 Bedömning

Bedömningen är att kommunstyrelsen, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden säkerställer att utlandsresor genomförs i enlighet med kommunfullmäktiges ”Policy för alkohol vid representation i Malmö stad”.

Bedömningen baseras på att inga avvikelser konstaterats i stickproven för kommunstyrelsen, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt miljönämnden.

4.2.2 Iakttagelser

Enligt Policy för alkohol vid representation i Malmö stad: ”Vid intern representation serveras inte alkohol som bekostas av arbetsgivaren. Vid extern representation ska måttfullhet iakttagas vid servering av vin eller öl. Starksprit serveras inte.”

Grundskoleförvaltningens interna riktlinjer anger att måttfullhet med alkohol ska iakttas vid extern representation. Miljöförvaltningens riktlinjer anger att förvaltningen vid extern representation kan bjuda på högst två glas vin/öl per person till maten. Kommunstyrelsen/stadskontoret och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har inga interna riktlinjer utöver Malmö stads policy för alkohol vid representation.

Granskningen visar att inga kvitton som innehåller alkoholhaltiga drycker inlämnats i samband med intern representation. Vid en resa som miljöförvaltningen gjort har kvitton inlämnats i samband med extern representation där det delvis förekommer alkohol; dessa bedöms följa Malmö stads policy för alkohol vid representation, liksom miljöförvaltningens interna riktlinjer.

4.3 Skatterättsliga bestämmelser

Säkerställer nämnden/styrelsen att lag och rättspraxis följs vid utlandsresor?

Ja, med undantag för att stickproven visar att resenärer vid gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, men även i viss mån vid grundskoleförvaltningen, i rela-

tivt hög utsträckning underlåter att lämna reseräkning efter avslutad resa. En avvikelse i stickproven som rör extern representation har konstaterats beträffande miljönämnden.

4.3.1 *Bedömning*

Bedömningen är att kommunstyrelsen och miljönämnden säkerställer att rättspraxis följs i samband med utlandsresor. Bedömningen baseras på att få avvikelser konstaterats i stickproven. Miljönämndens avvikelse beträffande extern representation kommenteras nedan.

Bedömningen är gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt grundskolenämnden inte fullt ut säkerställer att skattelagstiftningen följs i samband med utlandsresor. Bedömningen baseras på att resenärerna i stickproven i ett flertal fall inte lämnat reseräkning.

4.3.2 *Rekommendationer*

Kommunstyrelsen rekommenderas att:

- föreslå att Malmö stads nya resepolicy omfattar krav på att reseräkning ska inlämnas efter avslutad tjänsteresa.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt grundskolenämnden rekommenderas att:

- säkerställa att resenärer lämnar in reseräkning efter avslutad resa.

Miljönämnden rekommenderas att:

- se över hur rutiner för extern representation tillämpas.

4.3.3 *lakttagelser*

Enligt Skatteverkets rättsliga vägledning 2019 för studie- och konferensresor: ”En viktig omständighet för den skattemässiga bedömningen är den tidsmässiga fördelningen mellan studier, konferens och andra aktiviteter under resan. Resan måste innehålla en inte oväsentlig del effektivt arbete. Som en tumregel brukar sägas att studierna eller konferenstiden bör uppgå till minst sex timmar per dag. Under en vecka bör den effektiva studie- eller konferenstiden omfatta minst 30 timmar jämnt fördelade under veckan.”

Granskningen visar att ovanstående rättspraxis följts under de granskade resorna, vilket framgår genom konferensprogram eller motsvarande.

Enligt Skatteverkets allmänna råd om avdrag för representation m.m. kan ofta återkommande representation mot en och samma person eller grupp av personer innehålla inslag av personlig gästfrihet som utesluter avdragsrätt. Kommentarer till utlandsresa i Tabell 3 på sid 8 med avvikelse beträffande rättspraxis:

- MN:s avvikelser avser extern representation. Efter avslutad resa har en av de två resenärerna lämnat in reseräkning med kvitton för extern representation⁸ vid fem tillfällen under tre dagar. Deltagare vid de fem representationstillfällena är de två resande och en konsult - tidigare anställd vid miljöförvaltningen - och syftet har varit detsamma (utbyta erfarenheter). Mot bakgrund av Skatteverkets allmänna råd bör miljönämnden överväga om det är lämpligt att samma deltagare och med samma syfte har ett flertal representationstillfällen under kort tid.

Reseräkning bör lämnas efter avslutad resa, bl.a. i syfte att arbetstagarens rätt till traktamente ska tillgodoses och i syfte att eventuella beskattningsbara förmåner ska beskattas i enlighet med inkomstskattelag (1999:1229) 11 och 12 kap. Granskingen visar att resenärer i stickproven vid framförallt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, men även i viss mån grundskoleförvaltningen, i relativt hög utsträckning underlåter att lämna reseräkning efter avslutad resa.

5 Slutsats

Den sammanfattande bedömningen är att **kommunstyrelsen** säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta är tillräcklig. Bedömningen baseras på att relativt få avvikelser konstaterats i stickproven.

Den sammanfattande bedömningen är att **miljönämnden** säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta är tillräcklig. Bedömningen baseras på att relativt få avvikelser konstaterats i stickproven.

Den sammanfattande bedömningen är att **grundskolenämnden** i huvudsak säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta i huvudsak är tillräcklig. Bedömningen baseras på att ett flertal avvikelser konstaterats i stickproven beträffande beslutsattest till följd av felaktig intern information; den felaktiga informationen har tagits bort. Avvikelser har även konstaterats beträffande inlämning av reseräkning.

Den sammanfattande bedömningen är att **gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden** i huvudsak säkerställer att rättspraxis och styrdokument följs vid utlandsresor, och att den interna kontrollen av detta i huvudsak är tillräcklig. Bedömningen baseras på att ett flertal avvikelser konstaterats i stickproven beträffande inlämning av reseräkning.

⁸ Lunch, middag och liknande.

6 Bilagor

Tabell 4 Stickprov utlandsresor 190101-190831

Nämnd	Destination	Syfte	SEK	Pers.
KS 1	San Francisco, USA	Society f prevention research annual meeting/CTC int'l meeting	91 627	2
KS 2	Bryssel, Belgien	EUROCITIES "Inclusive cities for all: social rights in my city"	10 685	1
KS 3	Edinburgh, Skottland	European Cities Marketing Conference	24 080	2
KS 4	Hannover, Tyskland	Hannover Messe (industrimässa med Invest in Skåne).	18 366	1
KS 5	Minneapolis, USA	2a Behavioural Analysis Conference by Green Light Ltd	99 210	3
GrN 1	London, UK	Årlig BETT-konferens: senaste teknologin, föreläs. etc.	61 066	3*
GrN 2	Rom, Italien	JDO International Collaboration Conference (technology)	3 797	1
GrN 3	Alicante, Spanien	Jobbskuggning (Erasmus+Staff mobility f teaching and training)	14 436	2
GrN 4	Bryssel/Amsterd. Be/Ne	Centrala elevhälsans studiebesök för att utbyta erfarenheter	34 234	5
GrN 5	Helsingfors, Finland	Jobbskuggning (Erasmus+Staff mobility f teaching and training)	5 584	1
GVN 1	Riga, Lettland	Studieresa till International Student company festival	173 004	3+30**
GVN 2	Berlin, Tyskland	Språkresa för de elever som läser tyska steg 5	100 605	2+18**
GVN 3	Entebbe, Uganda/Tanzania	Studieresa i samarbete med Hekima Girls Secondary School i Bukoba, Tanzania	63 720	2+6**
GVN 4	Berlin, Tyskland	Studieresa med syfte att undersöka en stad i förändring med rik historia	47 540	2+22**
GVN 5	New York, USA	Studieresa med syfte att få unik inblick i FN-systemet (FN-utbildning C-kurs)	120 947	1+2**
MN 1	Sofia, Bulgarien	EU-projekt. Circular Cities, hållbar utveckling	8 811	1
MN 2	Amsterdam, Holland	EU-projekt. Pro-Circ, hållbar utveckling	8 350	1
MN 3	Lissabon, Portugal	Malmö stads kommunikationschefers studieresa	9 983	1
MN 4	Paris/Nantes, Frankrike	EU-projekt. Swedish Innovation Platforms in cities and regions	19 565	2
MN 5	Amsterdam, Holland	EU-projekt. Styrelsemöte Climate-KIC. Miljöövervakning & analys.	6 692	1

* Fakturan från A Company Sweden AB omfattar 3 resande; totalt omfattade resan 19 resande från grundskoleförvaltningen.

** Avser lärare + elever.

Tabell 5 Delegationsordningar om utlandsresor

KS	GRN	GVN	MN
Ingen specifik reglering kring utlandsresor. Beslut om tjänsteresor för kommunalråd, politiska sekreterare och övriga förtroendevalda ska fattas av AU. För tjänsteresor < 10 tkr ska betr. kommunalråd, politiska sekreterare beslut fattas av k-rådsavdelningens stabschef.	Ingen specifik reglering kring utlandsresor. Kurser & konferenser för förtroendevalda ska beslutas av AU.	Ingen specifik reglering kring utlandsresor. <i>Beslut</i> : Beslut om ersättning för resor enligt riktlinjer för elever i kommunens gymnasieskolor. <i>Delegat</i> : Handläggare på gymnasieskola. <i>Lagrum</i> : Lagen (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor.	Beslut om deltagande i kurser, konferenser och dylikt för förtroendevalda: ordf + vice ordf. II) Beslut om resor utanför Norden för förvaltningschef: ordf. III) Beslut om resor utanför Norden för anställda i övrigt: förv.chef.

Tabell 6 Skriftlig ansökan för utlandsresa

KS	GRN	GVN	MN
Muntligt godkännande. Inga rutiner för skriftlig reseansökan.	En blankett för resa utanför Norden, inom Europa: underskrift utb.chef + budgetansv. chef. En blankett för resa utanför Europa: underskrift förv.dir. + utb.chef + budgetansv. chef. OBS! Gäller fr.o.m. 3 maj 2019	Enligt nämndens delegationsordning ska resor utanför Norden attesteras av direktör eller avdelningschef. Nämnden har ingen rutin som säger att resenär ska skicka in en skriftlig ansökan till avd.chef eller direktör.	Utlandsresor godkänns genom s.k. resplan i HRutan. Resplan för utlandsresor ska alltid skrivas ut och skrivas under av närmaste chef och förvaltningschef.

Tabell 7 Utlandsresors ändamål

Fråga	KS	GRN	GVN	MN
Resans ändamål prövas i enlighet med nämndens verksamhet?	Eftersom utlandsresor hanteras som verkställighet ska utlandsresa prövas av budgetansvarig på samma grunder som alla andra verksamhets kostnader ska prövas mot kommunnyttan i enlighet med budgetinstruktionen. Detta innebär att ansvar kan utkrävas, med budgetinstruktionen som grund.	Rutinen för resor var framtom maj 2019 att det bara behövdes godkännande muntligt från överordnad. Krav på ansökan via blankett (utanför Norden resp. utanför Europa) infördes 3 maj 2019.	Förvaltningen har redogjort för att ändamålet med resan prövats i enlighet med nämndens verksamhet, inte hur prövningen går till.	Prövning sker genom att resplan i HRutan skrivs ut. Enligt rutin på KomIn ska närmaste chef och förvaltningschef attestera resplanen på papper.
Ändamålsenligheten efter avslutad resa följs upp och rapporteras till ledning/nämnd?	Åtterrapporering sker inte specifikt om resor utan ingår ofta i en större kontext. Kring 2009-2011 fanns en rutin för återrapporering till stadsdirektören av resa utom Norden; rutinen uppfattades administrativt orimlig och ersattes därför av tillit.	Det finns ingen rutin att de som varit på utlandsresa rapporterar detta till nämnd eller förvaltningsledning. Det är närmaste chef som följer upp ändamålsenligheten.	Resorna följs upp centralt av förvaltningens kvalitetsavdelning som begär in underlag på samtliga utlandsresor som gjort under året för att rapportera detta till nämnd.	Resenären berättar om sin resa, syftet och lärdomar på arbetsplatsträff (APT) eller enhetsmöte. De flesta resor görs inom projekt och då kan rapportering av ändamålsenligheten ingå i projektrapporteringen.

Tabell 8 Beslutsattest av utlandsresor

Fråga	KS	GRN	GVN	MN
Utlandsresor regleras i attestinstruktion?	Ingen specifik reglering kring utlandsresor. Egna kostnader & representation: överordnad chef. Resor, hotell och personliga utlägg för ks ordf, 1e & 2e vice ordf: stadsdir. Resor, hotell och personl utlägg inkl. repr. för kommunalråd, pol sekr & ks ledamöter: chef kanslienheten.	Resor utanför Norden, inom Europa: avd.chef. Resor utanför Europa: grundskoledir.	<i>Attestsituation:</i> Extern utbildning, resor, studiebesök, konferenser mm utanför Norden inom Europa. <i>Attestberättigad:</i> Avdelningschef. <i>Attestsituation:</i> Extern utbildning, resor, studiebesök, konferenser mm utanför Europa. <i>Attestberättigad:</i> Direktör.	Ingen specifik reglering kring utlandsresor. Ordinarie beslutsattestanters egna utlägg: dir. Direktörens egna utlägg: ordf. Dir + ordf i gemensam aktivitet: dir.